

Nuorisopsykiatrinen näkökulma

Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskuksen asiantuntijalausuntopyyntö

Hallituksen esitys lasten- ja nuorten terapiatakuusta

Viittaa jo aiemmin lausumaani. Kommenttini pohjautuvat työskentelyyni TuSOTEhankkeen projektipäällikkönä, ja sen jälkeen Nuorten Menetelmäkeskuksen, Itä-Suomen YT-alueen kehittäjäylilääkärin työssä, mutta myös jo yhden perustason menetelmän, laajasti levitetyn IPC- menetelmän kouluttajastatukseen, yhteistyöhön STM- ITLA- THL verkoston kanssa tähän liittyen sekä Menetelmäkeskuksen kautta juurruttamistyön haasteisiin paneutuen.

Kokonaisuutena suunnitelma perustasolle kohdentuvan, alle 23 vuotiaita koskevan terapiatakuun toteuttamislinjoista on jo meillä tehdyn työskentelyn kaltaista, ja siis ehdottomasti tarpeen. Jo hankekaupana tuli kuitenkin selväksi työn haasteellisuus, pitkäjänteisyys, ajan ja tekijöiden tarve, ja ehkä myös koko palveluketjun kokonaistyyntökuviin (mm kouluterveydenhoitajan tehtävät, toisen asteen kuraattorien velvoitteet) tarkastelu, aina lainsäädäntöä myöten. Konkreetisti jo koulutettujen työajan käyttö entisten velvoitteiden osalta ei ole mahdollistanut menetelmien riittävää tai tarpeellista käyttöönottoa, voimallisista tukitoimistamme (menetelmäkeskus) huolimatta. Koulutuksen lisäksi vaaditaan hyvin vahva tuki menetelmän juurtumiseen, sen seuranta ja siis aikaa. Huomioitava on myös yksittäisen työntekijän valmius omaksua menetelmiä yksi toisensa perään.

1. tarvitaan portaittainen, aste asteelta laajeneva suunnitelma takuun voimaansaattamiseksi. Ensivaiheen tavoitteena voisi olla jo tehtyjen koulutusaaltojen implementoitumisen vaade takuuajan puitteissa (Cool KIDS/IPC). Toimenpidekoodausten ja erityisesti sosiaalipuolen palvelupäätösten kirjaaminen, ja vm sen kirkastaminen, voiko esim TOIMISSA olevat kuraattorit edes tehdä palvelupäätöksiä, järjestelmien aukottomuus, yhdenmukaisuus ja niistä helposti saatavien raporttien kehittäminen esihenkilötyön avuksi ja takuun seurantaan vievät varmasti aikaa. Priorisoitavien, suositeltavien menetelmien selvittelytyö on vasta käynnistynyt (PALKO jaostossa ak ja koordinaattori Suvi Vasiljev edustajina), ja suositusten koostaminen vie varmasti aikaa. Vasta tämän jälkeen voi alkaa koulutusten organisoiminen; alkuun kouluttamalla tarvittava työhönuohjausresurssi ja vasta sen jälkeen ao osaajat eturintamaan.

2. Hyvinvointialueet ovat kaikki kovin erilaisissa vaiheissa liittyen tehtyyn soteuudistukseen, jatkuviin esihenkilömuutoksiin, vaihtuviin työntekijöihin. Pirtaleiset palveluketjut ovat nyt viimeistään tulleet päivänvaloon, samoin kovin vaihteleva osaamistausta. Nämä on saatettava kuntoon, ja arvioitava ne kohdat, missä tarvitaan resurssilisääkin, jotta menetelmäosaajat voivat vapauttaa aikaa menetelmiin. Sisällön kehittämisen aika on sitten, kun ketjut toimivat mahdollisimman läpinäkyvästi ja nuoret saavat oikea-aikaisen avun oikealla portaalla (avattava).
Samoin osaajakartta jo koulutettujen osalta on päivitettävä, ja etsittävä mahdolliset ”aukot”, päivitettävä siis koulutustarve eri portailla jo tehtyjen koulutusten (IPC, Cool Kids) osalta . Tämä työ on nyt ainakin Pohjois-Savon hvalla käynnissä.
3. Terapiatakuun laajeneminen alueilla ad 23 v vaatii nyt myös yhteistyön tiivistämistä aikuispsykiatrian koordinaation ja yhteistyökumppaneiden kera.
4. Kansallisen kotipesän käsitettä ei juuri ole esityksessä avattu. Mikä sen tarve on, tuskin voimme hyväksyä, että yksin HUS sellaisena toimisi, kuten kuulen esitettävän? Jo alueelliset erot interventioden tarpeessa, saati palveluketjujen , resurssien ymym osalta vaativat edustuksellisuutta kotipesäajattelun suhteen. Tätä ei voi myöskään ulkoistaa esim hankkeille.

Kaiken ylläolevan pohjalta korostan uudelleen, että tarvitaan aikaa, aikaa mm. systemaattiselle hva-suunnittelulle liittyen terapiatakuun voimaantumiseen. Kritiikkiä olen kuullut myös erityisesti sosiaalipuolelta jo nimeenkin liittyen; onpa minulle ehdoteltu interventiotakuun käsitettä, jolloin terapia /terapeutti nimet eivät toisaalta laimenisi, mutta toisaalta eivät myöskään hämärtäisi sitä, mitä koulutetuilta odotetaan.

Kuopiossa, 28.10.2024

Tarja Koskinen, vastaava ylilääkäri /Pohjois-Savon hyvinvointialue
kehittäjäyliääkäri/Itä-Suomen YTA/Nuorten Menetelmäkeskus
tarja.koskinen@pshyvinvointialue.fi